

Viite: Lapsiasiavaltuutetun aloite uskonnonvapauslaissa säädetyn asiantuntijalautakunnan tehtävän ja kokoonpanon muuttamisesta 16.2.2017 (LAPS/3/2017)

Asia: Uskonnollisten yhdyskuntien valvonta

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59–60/1991), joka on lakina voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Lapsiasiavaltuutetusta annetun lain (1221/2014) mukaan lapsiasiavaltuutetun tulee seurata yhteiskunnallista päätöksentekoa ja arvioida sen vaikutuksia lasten hyvinvointiin sekä aloittein, neuvoin ja ohjein kehittää yhteiskunnallista päätöksentekoa lasta koskevissa asioissa ja edistää lapsen edun toteutumista yhteiskunnassa (2 §).

YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa kaikkia lasten kanssa toimivia, myös uskonnollisia yhdyskuntia, kunnioittamaan lapsen oikeuksia. Lapsiasiavaltuutettuun on oltu yhteydessä tilanteissa, joissa on syntynyt epäily siitä, onko uskonnollinen yhdyskunta toiminut tai toimiiko se lapsen edun mukaisesti.

Lapsiasiavaltuutettu on jättänyt 16.2.2017 opetus- ja kulttuuriministeriölle aloitteen uskonnonvapauslaissa säädetyn asiantuntijalautakunnan tehtävän ja kokoonpanon muuttamisesta. Aloitteessa lapsiasiavaltuutettu esitti, että lautakunnalla pitäisi olla mahdollisuus arvioida uskonnollisen yhdyskunnan toimintaa myös yhdyskunnan rekisteröitymisen jälkeen. Nykyisin tätä mahdollisuutta ei ole.

Voimassa olevan uskonnonvapauslain (453/2003) 25 §:n mukaan rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kotipaikan alioikeus voi opetus- ja kulttuuriministeriön, virallisen syyttäjän tai yhdyskunnan jäsenen kanteesta julistaa yhdyskunnan lakkautetuksi, jos yhdyskunta toimii olennaisesti vastoin lakia tai yhdyskuntajärjestyksessä määrättyä tarkoitustaan. Jos yleinen etu ei vaadi yhdyskunnan lakkauttamista, voidaan yhdyskunnalle lakkauttamisen sijasta antaa varoitus.

Lapsiasiavaltuutettu on saanut 9.2.2018 tietoonsa kansalaisyhteydenottona esimerkkejä Jehovan todistajien (Rek.nro 900.096, Vantaa, 31.05.1945) opetuksen sisällöistä, joissa muun muassa ohjataan lapsen ”kurittamisessa” ja käsitellään yhdyskunnan suhtautumista lapsen oikeuteen ylläpitää suhteita muun muassa huoltajaan, jonka luona ei asu.¹ Lapsiasiavaltuutetun tietoon on tuotu Jehovan todistajien opetustilanteista esimerkkejä, joista ilmenee niin sanottuun karttamiseen ohjaaminen. Lapsiasiavaltuutettu on tavannut Jehovan todistajien edustajia 27.8.2015 ja keskustellut edellä todetuista aiheista yleisellä tasolla.

Lapsiasiavaltuutettu pitää tässä kirjelmässä esille tuotuja tilanteita esimerkkinä siitä, miksi uskonnollisten yhdyskuntien toiminnan arviointi ja valvonta on tärkeää. Lapsiasiavaltuutettu pyytää opetus- ja kulttuuriministeriötä tutustumaan tässä esille tuotuun esimerkkitapaukseen ja mahdollisuuksien mukaan ottamaan vuosi sitten jätetyn aloitteen mukaisen lainsäädäntömuutoksen uudelleen harkittavaksi.

Kunnioitavasti,

Tuomas Kurttila
Lapsiasiavaltuutettu

Merike Helander
Lakimies

JAKELU
Opetus- ja kulttuuriministeriö

TIEDOKSI
Patentti- ja rekisterihallitus

¹ <https://www.iw.org/fi/julkaisut/kirjat/jumalan-rakkaus/erotettu-henkil%C3%B6/> (katsottu 14.2.2018): ”Jos erotettu on alaikäinen lapsi, vanhemmilla on kuitenkin edelleen vastuu opettaa ja kurittaa häntä. Siksi rakastavat vanhemmat voivat johtaa lapselle raamatuntutkistelua.”

